

Мандрик Владислав Юрійович,
начальник Управління кримінального
аналізу Головного управління
Національної поліції у Вінницькій області

ПІДГОТОВКА АНАЛІТИКІВ

Підготовка аналітиків для підрозділів Національної поліції України – це важливий елемент сучасної поліцейської діяльності, оскільки аналітична робота сприяє ефективній боротьбі з правопорушеннями, виявленню незаконних схем та забезпеченню національної безпеки.

Аналітик – це не просто офіцер, а особа, що робить рішення оперативних підрозділів та слідчих обґрунтованими та ефективними. Він здатний зіставити шматочки інформації, звернути увагу на деталі [1, с. 171].

Необхідно розуміти, що застосування кримінального аналізу здатне мінімізувати витрати часу працівників оперативних та слідчих підрозділів на вирішення поставлених завдань та підвищити якість їх інформаційно-пошукової діяльності.

Підготовка майбутніх аналітиків має здійснюватися у тісній співпраці із закладами вищої освіти системи МВС.

Специфіка роботи поліції загалом і кримінальних аналітиків зокрема полягає в динамічному характері та потребує постійного оновлення.

Зокрема, на прикладі Вінницької області, можна виділити взаємодію із Харківським національним університетом внутрішніх справ, де на постійній основі працівниками Управління кримінального аналізу Головного управління Національної поліції у Вінницькій області проводяться заняття за участі курсантів та професорсько-викладацького складу вказаного навчального закладу. В подальшому з числа курсантів обираються поліцейські, які показали значні аналітичні здібності для проходження стажування в підрозділах кримінального аналізу області. За результатами стажування приймається рішення про призначення випускників ХНУВС на вакантні посади підрозділів кримінального аналізу області.

У Дніпровському державному університеті внутрішніх справ, в 2025–2026 навчальному році, сформовано одну

навчальну групу кримінальних аналітиків на факультеті підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України, що також сприятиме притоку молодих аналітиків.

Працівниками Управління кримінального аналізу Головного управління Національної поліції у Вінницькій області неодноразово проводились заняття для ліцеїстів Вінницького ліцею МВС імені Назарія Гринцевича. У межах вказаних занять популяризувалась служба кримінального аналізу, проводилась роз'яснювальна робота, щодо можливості вступу до закладів вищої освіти системи МВС та в подальшому працевлаштування в підрозділах кримінального аналізу.

Однак, одним із проблемних питань підрозділів кримінального аналізу по всій Україні є те, що молоді працівники після отримання досвіду звільняються з лав Національної поліції та працевлаштовуються в інші правоохоронні органи або цивільні компанії в сфері ІТ, де оплата праці значно вища ніж у аналітиків Національної поліції України.

Ключовими аспектами підготовки аналітиків для Національної поліції:

1) навчання та підготовка:

- основи криміналістики та кримінального процесу: аналітики повинні розуміти, як збирати, обробляти та оцінювати докази, а також дотримуватись вимог законодавства;

- інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення: аналітики повинні вміти працювати з різними програмами для обробки даних, включаючи програмне забезпечення для виявлення патернів, аналізу великих масивів даних та побудови схем;

- оперативно-розшукова діяльність: аналітики мають працювати у тісній взаємодії з оперативними підрозділами, аналізуючи інформацію про злочинні групи та способи скоєння злочинів.

- курс з оцінки загроз та ризиків: важливою складовою є вміння визначати загрози та оцінювати рівень ризику для різних ситуацій (наприклад, у сфері тероризму, організованої злочинності, кіберзлочинності).

2) робота з даними:

– аналітики повинні вміти працювати з різними джерелами інформації: відкритими базами даних, кримінальними реєстрами, даними розвідки, соціальними мережами тощо;

– важливо володіти навичками статистичного аналізу, виявлення аномальних патернів і тенденцій;

– розробка карт злочинності, прогнози щодо розвитку кримінальної ситуації в певних регіонах.

3) координація з іншими підрозділами:

– аналітики повинні активно співпрацювати з різними підрозділами поліції, іншими державними органами, а також з міжнародними партнерами (наприклад, для боротьби з транснаціональними злочинними групами).

4) практичний досвід:

– майбутні аналітики мають проходити стажування в різних підрозділах поліції, щоб на практиці зрозуміти, як інформація застосовується в оперативній та практичній діяльності.

5) безперервне вдосконалення та навчання:

– аналітики мають систематично проходити курси підвищення кваліфікації, з метою ознайомлення з останніми тенденціями в криміналістичних методах, новими технологіями та стратегіями боротьби з криміналітетом.

Модель професійної підготовки майбутніх аналітиків складається з цільового, змістовного, навчально-технологічного, процесуального, діагностично-результативного компонентів та була розроблена для вдосконалення системи професійної підготовки кримінальних аналітиків для підрозділів Національної поліції України. Метою даної моделі є професійна підготовка фахівців з кримінального аналізу для аналітичних підрозділів Національної поліції України. Цільовий компонент відповідає завданням та потребам закладів вищої освіти МВС України з професійної підготовки кримінальних аналітиків.

Суб'єктами професійної підготовки фахівців з кримінального аналізу є: науково-педагогічні працівники, практичні працівники аналітичних підрозділів кримінальної поліції, які залучаються до освітнього процесу, інші працівники закладів вищої освіти МВС України. Завдання запропонованої

моделі – підготувати майбутнього фахівця з кримінального аналізу до практичної роботи в аналітичних підрозділах Національної поліції України. Змістовний компонент складається з професійної підготовки, що визначається Національною кваліфікаційною сферою, стандартами вищої та професійної (професійно-технічної) освіти, освітньо-професійними програмами, робочими навчальними програмами, навчальними планами, планами практичних, семінарських занять, програмами проходження практики.

Професійна підготовка майбутніх спеціалістів із кримінального аналізу базується на принципах системності, науковості, практичної орієнтованості, технологічності, інноваційності. Вказані принципи є провідними дидактичними положеннями сучасної педагогічної теорії та практики, що використовуються для організації освітнього процесу в установах вищої освіти [2, с. 50].

У межах навчальних дисциплін «Кримінальний аналіз» та «Основи кримінального аналізу» вивчають: загальну концепцію поліцейської діяльності, якою керує аналітика; концепти оперативного, тактичного, стратегічного аналізу; аналітичні інструменти для проведення аналізу даних з відкритих джерел, ризик-аналізу, складання карт злочинності з використанням інструментів геоінформаційних систем/GIS, концентрації злочинності, графіків та схем зв'язків тощо [2, с. 51].

Професійну підготовку фахівців із кримінального аналізу необхідно здійснювати на основі компетенцій (загальнопрофесійні, ключові, професійні компетенції поліцейського, професійні компетенції кримінального аналітика), які дають можливість фахівцеві виконувати службові обов'язки у підрозділах кримінального аналізу та аналітичних підрозділах кримінальної поліції Національної поліції України. До таких компетенцій належать: здатність до встановлення пріоритетності та оцінки джерел інформації залежно від завдання аналізу; здатність працювати з внутрішніми базами даних (пошук, виявлення, внесення даних); здатність до роботи з програмним забезпеченням управління даними (наприклад, MEMEX) та аналітичним програмним забезпеченням (наприклад, I2 Analyst's Notebook); здатність до обробки великих обсягів інформації відповідно до

шаблону; здатність до використання аналітичного програмного забезпечення візуалізації графіків та мережі асоціативних зв'язків; здатність до імпорту обробленої інформації до аналітичного програмне забезпечення; здатність до створення графіків активності, схем-алгоритмів/ блок-схеми, схеми фінансових зв'язків, схеми телефонного трафіку, хронології подій; здатність до пошуку у відкритих джерелах, виявлення значущої інформації, її обробки, зіставлення, систематизації та аналізу; здатність до аналізу інформації із соціальних мереж (SNA); здатність до роботи зі статистичними даними та їх аналізу; здатність до складання стратегічних оцінок; здатність до виконання аналізу типу SWOT, PESTLE/PEST, ситуаційного та сценарного аналізу; здатність використовувати та адаптувати міжнародні стандарти та нормативи у сфері кримінального аналізу.

Результатом моделі є готовність майбутнього фахівця з кримінального аналізу до практичної діяльності в аналітичних підрозділах Національної поліції України [2, с. 52]. Підготовка таких фахівців повинна бути комплексною, з акцентом на практичні навички та інноваційні методи роботи. У цьому контексті важливо також створювати умови для постійного професійного розвитку аналітиків.

Специфіка сучасних загроз вимагає переосмислення підходів до професійної підготовки кадрів. Кожен заклад освіти системи МВС має інтегрувати напрямок кримінального аналізу до своїх освітніх програм. Це вже не просто додаткова спеціалізація, а критична необхідність: професійні аналітики нині відіграють таку ж визначальну роль у боротьбі зі злочинністю, як і слідчі чи оперативні працівники, стаючи інтелектуальним «щитом» правоохоронних органів.

Список використаних джерел

1. Реалізація філософії «Intelligence-led Policing» в системі кримінального аналізу Національної поліції України : монографія / О. Користін, Д. Швець, Р. Бутко, Б. Денисенко та ін. / за заг. ред. О. Є. Користіна. Київ : «ВАІТЕ», 2024. 444 с.

2. Кисельов А., Самофалова А. Особливості сучасної підготовки фахівців з кримінального аналізу для органів та підрозділів Національної поліції України. *Colloquium-journal*. 2023. Вип. 16 (175). 50–52 с.